

NB-63-04-892-ET-C

Euroopa väikeettevõtluse harta rakendamise aruanne

Komisjoni teatis

MÜÜK JA TELLIMINE

Väljaannete talituse tasulised väljaanded on saadaval meie müügiesindustes üle maailma.

Kuidas väljaannet hankida?

Võtke ühendust müügiesinduste nimekirjast valitud esindusega ja esitage oma tellimus.

Kust saada müügiesinduste nimekirja?

- Väljaannete talituse veebileheküljelt <http://publications.eu.int/>
- või küsige paberväljaannet faksi teel: (352) 2929-42758

Euroopa
Komisjon

Euroopa väikeettevõtluse harta rakendamise aruanne

**Komisjoni teatis
nõukogule ja Euroopa Parlamendile**

KOM(2005) 30 lõplik

***“Europe Direct” on teenistus, mis aitab leida vastused
Euroopa Liitu puudutavatele küsimustele***

**Tasuta infotelefon:
00 800 6 7 8 9 10 11**

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate Internetist Europa serverist (<http://europa.eu.int>).

Kataloogimisandmed on esitatud väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2005

ISBN 92-894-8816-6

Kaanefoto autoriõigus: Photodisc; Euroopa ühendused

© Euroopa ühendused, 2005

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Printed in Belgium

TRÜKITUD VALGELE KLOORIVABALE PABERILE

SISUKORD

1. Väikeettevõtted – konkurentsivõime võti laienenud Euroopa Liidus	5
2. Väikeettevõtete tegevuskeskkonna parandamine	7
2.1 Liikmesriigid ja Norra: konkreetset tulemusi harta käesoleva aasta eelisvaldkondades	7
<i>Ettevõtlusalane haridus – ettevõtlusalase mõtteviisi soodustamine koolides</i>	7
<i>Parem seadusloome – teha seaduse täitmine väikeettevõtetele lihtsamaks</i>	8
<i>Pankrotiseadus – uue alguse lihtsustamine</i>	8
<i>Ülesaamine oskustööjõu puudumisest – viia haridus ja koolitus vastavusse ettevõtete vajadustega</i>	9
2.2 Kandidaatriigid: vajadus arendada ettevõtlusalaseid oskusi ja täiustada õiguslikku raamistikku	9
2.3 Lääne-Balkani riigid ja Moldova: kasu saamine harta protsessist	9
2.4 Komisjon: väikeste ja keskmiste ettevõtete (VKEde) osakaalu tugevdamine ühenduse poliitika kaudu	10
<i>VKEd on ELi tegevusvaldkondadesse paremini integreeritud ...</i>	10
<i>... kuid VKEde osalemist ELi programmides tuleb lihtsustada</i>	10
3. Ühine edu tänu üksteiselt õppimisele	11
<i>Avatud kooskõlastamismeetod annab tulemusi</i>	11
<i>Konkreetsed näited tulemuste kohta</i>	11
<i>Harta konverentsid on parimate kogemuste jagamiseks vajalik foorum</i>	11
4. Lissaboni eesmärkide suunas	13
LISA	15

1. peatükk

Väikeettevõtted – konkurentsivõime võti laienenud Euroopa Liidus

Harta laiendumine

Väikeettevõtetel on Euroopa majanduses keskne roll. Umbes 25 miljonit väikeettevõtet moodustavad 99% kogu ettevõtlusest ja annavad tööd 95 miljonile inimesele, luues nii 55% erasektori töökohtadest ⁽¹⁾. Seega omavad väikeettevõtted otsustavat tähtsust majanduskasvule ja tööhõivele kogu Euroopas.

Needsamad väikeettevõtted on ettevõtluse dünaamika ja innovatsiooni peamine allikas. Võimaldamaks neil täita oma ülesannet vastavalt Lissaboni strateegia eesmärgile – muuta Euroopa maailma kõige konkurentsivõimelisemaks ja dünaamilisemaks teadmiste põhinevaks majanduseks –, kiitsid riigipead ja valitsusjuhid 2000. aastal heaks Euroopa väikeettevõtluse harta ⁽²⁾. Hartas lähtutakse põhimõtetest „Mõttele esmalt väikestele“ ja tunnistatakse, et väikeettevõtted on Euroopa majanduse selgroog ja meie konkurentsivõime võti.

Tuginedes Euroopa Ülemkogu Lissaboni istungil kehtestatud avatud kooskõlastamismeetodile, esitatakse hartas liikmesriikidele ja komisjonile üleskutse võtta väikeettevõtete toetuseks meetmeid kümnes olulises tegevussuunas. Hartat täiendab „Ettevõtluse tegevusplaan“ ⁽³⁾, milles käsitletakse suuremat hulka ettevõtlusega seotud teemasid kogu Euroopa ettevõtluse arendamiseks. Neid väljakutseid rõhutab ka Wim Koki juhitud Lissaboni strateegia kõrgetasemeline tööühm ⁽⁴⁾.

Harta rakendamise geograafiline ala on laiemas. Pärast seda, kui kandidaatriigid 2002. aastal harta heaks kiitsid, sai sellest väikeettevõtete nurgakivi laienenud Euroopas. 2003. aastal kiitsid harta heaks Lääne-Balkani riigid ja 2004. aastal järgnes neile Moldova. Käesoleval hetkel osaleb harta protsessis 35 riiki. Vahemere piirkonna partnerid ⁽⁵⁾ kirjutasid 2004. aasta oktoobris Euroopa väikeettevõtluse hartale tuginedes alla Caserta deklaratsioonile Euroopa – Vahemere piirkonna ettevõtluse harta kohta. Osalevate riikide arvu pidev ja vabatahtlik suurenemine annab tunnistust sellest, et hartas on suudetud koondada väikeettevõtete tegevuskeskonda arendava poliitika võtmeküsimused.

Arengu analüüsimiseks ja rõhuasetuste tegemiseks korraldatakse regulaarselt harta läbivaatamisi, mille käigus toimuvad kahepoolsed kohtumised liikmesriikidega, kus osalevad aktiivselt ka majandusorganisatsioonid – nii saadakse kinnitust, et liikmesriigid on aktiivsed ja täidavad jätkuvalt oma kohustusi väikeettevõtete tegevuskeskkonna pidevaks parandamiseks. Harta rakendamine on pannud ka mitmeid Euroopa piirkondi tegema jõupingutusi liikmesriikide seatud kohustuste täitmiseks.

Majandusorganisatsioonide osalus harta protsessis on hädavajalik. Nii tagatakse realistlikum lähenemine ja kindlustatakse asjakohane tagasiside komisjonile ja liikmesriikidele. Seega on majandusorganisatsioonide suur huvi harta vastu, nende kaa-

⁽¹⁾ „Euroopa“ hõlmab antud juhul ELi 25 liikmesriiki + 3 kandidaatriiki + Island, Liechtenstein, Norra ja Šveits. Allikas: Euroopa VKEd e vaatluskeskus, 2003/7.

⁽²⁾ http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/charter/index.htm

⁽³⁾ KOM(2004) 70 lõplik, 11.2.2004.

⁽⁴⁾ http://europa.eu.int/comm/lisbon_strategy/group/index_en.html

⁽⁵⁾ Maroko, Alžeeria, Tuneesia, Egiptus, Jordaania, Iisrael, Palestiina omavalitsus, Liibanon ja Süüria.

samine ja aktiivne osalus selle rakendamisel ülimalt oluline.

Harta rakendamise aastaaruannetes on välja toodud parimad ettevõtlusalased kogemused, mis moodustavad olulise teadmistepagasi. Nende teadmiste määratlemine, levitamine ja aktiivne kasutamine näitabki harta protsessi tegelikku lisaväärtust. Euroopa harta aastakonverentsid parimate kogemuste arutamiseks ja edendamiseks tõhustavad järjepidevalt kogemuste interaktiivset vahetamist.

Harta protsess on võimaldanud saavutada edu ühenduse poliitikas, mis käsitlevad väikesi ja keskmise suurusega ettevõtteid (VKE'd). Samas aitab väikeste ja keskmiste ettevõtete huvide eest seisva VKEde saadiku⁽⁶⁾ sekkumine kaasa parema koordineerituse arendamisele ja nimetatud ettevõtetesse soodsama suhtumise levitamisele komisjonis tervikuna.

Kõrgemal tasemel poliitiliste otsuste tegijad saavad harta abil juhtida tähelepanu olukorra pideva täiustamise vajadusele, seda eriti üksteise parimatest kogemustest õppides. Uued liikmesriigid on olnud väga aktiivsed teistelt õppima ning esimesed tulemused on näidanud, et see lähenemine on õige. Harta on tõhus meede täitmaks lünki ELi siseses ettevõtluses, isegi kui väikeettevõtete tegevus-

keskkonnale tehtud panuse tegelik mõju ilmneb märkimisväärse aja jooksul.

Komisjon tervitab Euroopa Parlamendi, Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komitee järjepidevat toetust väikeettevõtete tegevuskeskkonna parandamisel ja harta täieliku rakendamise tagamisel.

* * *

Käesolev dokument on harta rakendamise viies aastaaruanne⁽⁷⁾, mis põhineb osalevate maade siseriiklikel aruannetel. Selles on esitatud läbilõige peamistest arengutest alates 2003. aasta sügisest kuni 2004. aasta sügiseni, kuid eesmärgiks ei ole teravikliku ülevaate andmine kõikidest olemasolevatest meetmetest. Välja tuuakse Euroopa Liidu ja selle naaberriikide tugevad ja nõrgad küljed, tutvustatakse lootustandvamaid siseriiklike meetmeid ning antakse soovitusi edaspidiseks tegevuseks, tugevdades nii viisi väikeettevõtteid toetavat poliitikat ja jätkates pingutusi Lissaboni eesmärkide saavutamisel.

Aruannet täiendavad lisadokumendid, milles antakse täielik ülevaade liikmesriikide ning Norra, kandidaatriikide, Moldova, Lääne-Balkani riikide ja ka komisjoni poolt hiljuti võetud meetmetest harta rakendamisel⁽⁸⁾.

⁽⁶⁾ VKEde saadik määrati komisjoni juurde ametisse detsembris 2001, et elavdada teadmiste vahetust väikeste ja keskmise suurusega ettevõtetega (VKE'd) ning nende esindusorganitega ja kindlustada asjakohane ülevaade VKEde vajadustest ELi poliitika, programmide ja õigusaktide osas.

⁽⁷⁾ Varasemad aruanded: KOM(2001) 122 lõplik, 7.3.2001; KOM(2002) 68 lõplik, 6.2.2002; KOM(2003) 21 lõplik, 21.1.2003; KOM(2004) 64 lõplik, 11.2.2004.

⁽⁸⁾ SEK(2005) 167, 8.2.2005; SEK(2005)168, 8.2.2005; SEK(2005) 169, 8.2.2005; SEK(2005) 170, 8.2.2005.

2. peatükk

Väikeettevõtete tegevuskeskkonna parandamine

© Photodisc

Täielik teave allpool mainitud arengutest ning üksikasjalikud soovitusel edasiseks tegevuseks on esitatud täiendavates dokumentides.

2.1 Liikmesriigid ja Norra: konkreetsed tulemused harta käesoleva aasta eelisvaldkondades

Selle aasta aruandes vaadeldakse üksikasjalikumalt edusamme, mis on tehtud harta kümne tegevussuuna seast valitud kolmes eelisvaldkonnas:

- ettevõtlusalane haridus (eriti keskhariduse osas);
- parem seadusloome (eriti mõjude hindamine ja pankrotiseadus); ja
- oskustööjõu puudumine (eriti meetmed väljaõppinud tehnikute ja inseneride puudusest ülesäämiseks).

Lisas toodud graafikutel on esitatud liikmesriikide poolt antud valdkondades võetud meetmete arvulised üldnäitajad, lähtudes välja pakutud kasulike meetmete valikust.

ETTEVÕTLUSALANE HARIDUS – ETTEVÕTLUSALASE MÕTTEVIISI SOODUSTAMINE KOOLIDES

Ettevõtlusalase hariduse areng on olnud dünaamiline. Kuid paljudel juhtudel puudub ikka veel ühtne raamistik. Kuna ettevõtlusalane haridus on horisontaalse ulatusega, tuleks esimese sammuna globaalse strateegia väljatöötamiseks luua side eri sektorite ja riigiasutuste (eriti majandusministeriumi ja haridusministeriumi) vahel. Mitmes riigis selline koostöö juba toimub, näiteks **Prantsusmaal, Madalmaades, Soomes ja Norras**. Selles suunas on hil-

juti astunud samme ka mõned uued liikmesriigid, eriti **Leedu**.

Järgmine samm on ettevõtlusalaste oskuste ja suhtumiste arendamine, mida on selgelt tunnustatud üldhariduslike ja kutseõppe riiklike asutuste õppekavade ühe eesmärgina. Selles kontekstis tuleb ettevõtlust käsitleda laiemas tähenduses: mitte ainult kui vahendit uute ettevõtete loomiseks vaid ka kui üldist mõtteviisi. Praeguseks on sellised riigid nagu **Tšehhi Vabariik, Hispaania, Iirimaa, Poola, Soome ja Norra**, kus riiklikes üldhariduslike ja kutseõppeasutuste õppekavades ettevõtlust juba selgelt tunnustatakse, veel vähemuses. Positiivsemaid näiteid võib leida tehnika- ja kutsekoolide puhul.

Kui koolidel on suur iseseisvus, on soovitatav toetada meetmete võtmist ettevõtlusalase hariduse edendamiseks. Mõningaid häid näiteid võib siin küll leida, kuid siiani võetud aktiivse edendamise meetmete arv on piiratud. Endiselt püsib probleem, et õpetajatele ei saa pakkuda piisavalt erikoolitust. Huvitavaid arenguid on toimunud **Madalmaades**, kus valitsus toetab pilootprojekte koolides ja levitab parimaid kogemusi, ning **Ühendkuningriigis**, kus teostatakse programmi “Enterprise Education Pathfinders”.

Haridusasutustes tuleks tunnustada ja toetada programme, mis põhinevad õpilaste poolt juhitud mini-ettevõtetel või virtuaalsetel ettevõtetel, samuti peaks neid programme paremini siduma õppekavadega (näiteks nagu **Iirimaa**), kuna need pakuvad välja äraproovitud meetodeid, mida võib kohandada kohalikele oludele. Umbes 600 000 õpilast osaleb igal aastal Euroopas õpilasettevõtete tegevuses. Valitsusvälised organisatsioonid ergutavad neil meetodil põhinevate programmide kasutamist igal haridustasandil, enamasti selliste võrgustike raames nagu Junior Achievement-Young Enterprise, EURO-PEN (praktikaettevõtted) ja JADE. Huvitava näite

võib leida **Austriast**, kus kutsekeskhariduse andmine toimub ettevõtetes korraliselt toimuva praktika baasil.

Osades riikides on vaja veelgi suurendada teadlikkust ettevõtlusalase hariduse tähtsusest keskkooli hariduses. Eriti peaksid selles suunas edasi liikuma **Küpros, Ungari ja Slovakkia. Portugalis** puudub ettevõtlusalase hariduse tugevdamiseks keskkooli tasemel igasugune riiklik algatus. Suuremaid jõupingutusi tuleb teha ka Kreekas, kus valitsuse algatused selles vallas piirduvad hetkel tehniline keskharidusega.

PAREM SEADUSLOOME – TEHA SEADUSE TÄITMINE VÄIKEETTEVÕTETE LIHTSAMAKS

Eelmisel aastal alustasid mitmed riigid laialdasi programme ettevõtteid käsitleva regulatiivse keskkonna parandamiseks ning peaaegu kõigi liikmesriikide poliitika tulipunktis on selle mõju hindamine. Paljudes liikmesriikides on mõjude hindamine juba saanud uue õigusloome lahutamatuks osaks. Ometigi on tegelikkuses keeruline tagada, et tulemusi tööpoolest kasutatakse ettepanekute parandamiseks ning hinnanguid ei tehta üksnes vormi täiteks.

Suhteliselt suuri negatiivseid mõjusid väikeettevõtetele ei hinnata peaaegu kunagi. Ainult seitsmes riigis kontrollitakse väikeettevõtteid puudutavaid mõjusid. Väikeettevõtete vabastamine teatud regulatiivsetest kohustustest – nagu on hartas välja pakutud – aitaks nende kohustustekoormat kergendada. Selliseid erandeid on siiski lubatud vaid mõnes riigis.

Esimeste seas regulatiivse mõju hindamisel on **Madalmaad ja Ühendkuningriik**. Suuri edusamme on teinud ka **Poola**. Kõikidel liikmesriikidel on soovitatav kasutada mõju hindamist kui vahendit õigusaktide kvaliteedi parandamiseks ning halduskohustuste vähendamiseks.

Soodustatakse tihedamat koostööd riigiasutuste vahel. Mõju hindamine ja selle järelvalve võiks toimuda riiklike horisontaaltasandi üksuste pideval koordineerimisel ning paljudes liikmesriikides see juba toimib. Väga soovitatav on ka e-valitsuse süsteemi rakendamine, näiteks nagu **Eestis ja Lätis**, mis on võimaldanud konsulteerida sidusrühmadega seaduseelnõude väljatöötamise varases staadiumis ning mõju hindamisel.

Mitmed riigid on teinud mõju hindamisel juba märkimisväärseid edusamme, kuid **Prantsusmaa, Portugal, Sloveenia ja Slovakkia** peavad nimetatud valdkonnas oma pingutusi suurendama. Osades riikides, nagu näiteks **Poolas**, on sidusrühmadega konsulteerimise aeg liiga lühike, et kujundada põhjalikku arvamust mõjust ettevõtetele.

PANKROTISEADUS – UUE ALGUSE LIHTSUSTAMINE

Pankroti õiguslased tagajärjed on väga karmid ja sellega kaasnevad kompleksed menetlused võivad ettevõtlust takistada. Seega tuleb aega ja raha nõudvad pankrotimenetlused üle vaadata või asendada need uute seadustega, milles ettenähtud menetlused oleksid kiired, odavamad, arusaadavad, lihtsustatud ja prognoositavad. Korra pankrotti läinud ettevõtjad on sageli teisel katsel edukamad ja uue võimaluse andmine ausa pankroti läbiteinutele avaldaks soodsat mõju majanduskasvule. Seepärast tuleks uus algus ausatele ettevõtjatele lihtsamaks teha.

Eelmisel aastal pooled liikmesriigid kas vaatasid juba oma siseriiklikud pankrotiseadused läbi või on see tegevus neil parajasti käimas. Hiljutine huvitav näide on **Hispaania**, kes parandas oluliselt oma maksejõuetuse seadust. Elujõuliste ettevõtete ellujäämist ja edasitegutsemist võimaldavat päästmis- ja saneerimismenetlust ei ole igas riigis ning ka juba kasutusel olevad menetlused vajavad täiustamist. Hiljutised paljutöötavad arengud on uus **Prantsusmaa** seadus ettevõtete päästmisest, mille eesmärk on finantsraskuste avastamine varases staadiumis ja uue võimaluse andmine, nagu ka **Madalmaades** teostatud ettevõtjate võla restruktureerimist käsitlev projekt kohtuväliseks võlgade restruktureerimise menetluseks.

Kiire meetmete võtmine võib oluliselt suurendada finantsraskustes oleva ettevõtte päästmise võimalusi. Finantsraskustes olevale ettevõttele soodsa hinnaga antav nõu – nii nagu pakub seda raskustes olevate väikeettevõtete ja eraettevõtjate keskus (*Centre pour les indépendents et les petites entreprises en difficulté*) Brüsseli pealinnapiirkonnas **Belgias** ja ettevõtjate foorum (*Entrepreneurs' sounding board*) **Madalmaades** – peaks olema ettevõtjatele kättesaadav nende ettevõtete päästmise võimaluste suurendamiseks. Äri- ja finantspartnerite, võlausaldajate ja muude sidusrühmade pidev toetus võib aidata hädasolevat ettevõtjat turule püsijäämisel ja seda algatust tuleb ergutada. Pankrotiga kaasas käiva ebaõnnestuja märgi vältimiseks peaks riigiasutuste seisukoht pankroti suhtes olema üldiselt ennetavam, näiteks tuleks pigem kannustada ennetavate meetmete võtmist kui määrata karistusi liiga hilja võetud meetmete eest.

Olgugi, et praeguseks on juba võetud mitmeid uusi meetmeid pankroti- ja saneerimismenetluste täiustamiseks ning uue alguse soodustamiseks, on osades riikides vaja meetmeid lisada. Näiteks **Kreekas** pole teinud selles vallas mingeid edusamme, samuti pole **Luksemburgis** kasutusel varase hoiatamise mehhanism. Lisaks sellele on ettevõtte likvideerimisele suunatud pankrotimenetlus **Slovakkias** ning

saneerimismenetlus **Poolas** ikka veel liiga kulukad ja keerulised. Isegi juhul, kui edusamme on tehtud, ei ole võetud meetmete puhul mitte alati lähtunud BESTi projekti „Saneerimine, pankrot ja uus algus“ soovist. Näiteks **Tšehhi Vabariigis ja Portugalis** tugevdab muudetud maksujouetuse seadus hoopis võlausaldajate positsiooni, ohustades seega uusi abinõusid, millega püütakse edendada elujõuliste ettevõtete jätkamist.

ÜLESAAMINE OSKUSTÖÖJÕU PUUDUMISEST – VIIA HARIDUS JA KOOLITUS VASTAVUSSE ETTEVÖTETE VAJADUSTEGA

Enamuses riikidest analüüsitakse jooksvaid ja tulevasi vajadusi oskustööjõu järele üha täiustuva korra alusel koos teiste sidusrühmadega, nagu ettevõteted, tööturu osapooled, piirkondlikud ja sektoriorganisatsioonid. Mõned riigid (näiteks **Rootsi**), kus ülikoolide ja ettevõtete vahel on pikaajalised väljakujunenud suhted, on selle koostöö jaoks loonud institutsionaalse raamistiku. Teised riigid (nagu **Itaalia**) soodustavad nende suhete teket rahastamise, uurimuste ja sektorialgatuste abil või keskharidust ja ettevõttepraktikat ühendavate programmidega.

Järjepideva kontrolli tulemusena vaatavad liikmesriigid järk-järgult üle haridus- ja koolituspoliitika, viimaks neid paremasse vastavusse praeguste ja eeldatavate struktuurimuutustega tööturul. Jätkata ja rõhutada tuleb kõigi partnerite, eelkõige ettevõtete kaasamist hariduse ja koolituse arendamisse. Väljaõppesüsteeme ajakohastatakse ja muudetakse huvipakkumateks (nt **Prantsusmaal**) ning kohandatakse turu nõuetele (nagu **Austrias**). Lisaks sellele tugevdatakse tehnilise hariduse taset ja tunnustatakse ametlikult üha rohkem ka vabaharidust.

Sageli rõhutatakse elukestva õppe tähtsust, kuigi vähesed riigid on töötanud välja tervikliku süsteemi selle edendamiseks. Ainult mõned riigid, nagu **Lirimaa, Sloveenia ja Ühendkuningriik**, on uurinud uusi teadmiste omandamise võimalusi nagu e-õpe ning grupiõpe. Suurendada tuleks nii riiklike kui ka erainvesteeringuid, et arendada inimeste teadmisi ja oskusi kogu eluaja vältel.

Teadlikkuse tõstmine ja suunamine võivad aidata parandada teatud ametitele omistatud imagot ning meelitada noori suure tulevikupotentsiaaliga elukutsete juurde (näiteks inseneriteadus ja muud tehnoloogia, informaatika või kommunikatsioonide valdkonda jäävad elukutsed). Teavitamise, kutse-suunitluse, teleprogrammide ja teadusühingute kaudu tegelevad liikmesriigid ning ettevõtted ja kutseorganisatsioonid üha rohkem nende küsimustega. Sektoriorganisatsioonide algatuste osas on viimasel ajal toimunud huvipakkuvaid arenguid **Saksamaal ja Lirimaal**.

Belgias vajab täiustamist ametioskuste kontrollimine riiklikul ja piirkondlikul tasandil, kuna see tagaks suurema liikuvuse riigi piirkondade vahel. **Tšehhi Vabariik, Kreeka ja Slovakkia** peavad arendama suhteid ülikoolide ja ettevõtete vahel ning **Itaalia** võiks tõhustada oma jõupingutusi ettevõttes toimuva erikoolituse osas.

2.2 Kandidaatriigid: vajadus arendada ettevõtlusalaseid oskusi ja täiustada õiguslikku raamistikku

Peamiseks väljakutseks kandidaatriikidele on nende ettevõtete konkurentsivõime parandamine. **Bulgaaria ja Rumeenia** peavad täiustama oma õiguslikku raamistikku ja soodustama uute ettevõtete loomist ja kasvu.

Ettevõtetele suunatud mõjude hindamise osas on **Bulgaaria** teinud juba märkimisväärseid edusamme, kuid **Rumeenial ja Türgil** tuleb seda valdkonda veel tõhustada. Oskustööjõu kättesaadavuse parandamise osas võib nimetada mitmeid võetud meetmeid. Elukestva õppe pakkumiseks ja väikeettevõtete vajadustele vastavate ametioskuste asjakohaseks toetamiseks on vaja lisajõupingutusi.

2.3 Lääne-Balkani riigid ja Moldova: kasu saamine harta protsessist

Lääne-Balkani riikides ja Moldovas on harta leidnud eest viljaka pinnase. **Bosnia ja Hertsegoviina ning Kosovo** peavad aga tegema edasisi pingutusi, et harta protsessist tõelist kasu saada. Ka komisjoni hinnangus, mis käsitleb Horvaatia ja endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi ELi liikmelisuse taotlust, on harta olulisel kohal.

Mitmetes riikides, eelkõige **Serbias, Kosovos, Moldovas ning Bosnias ja Hertsegoviinas** on kõige rohkem edusamme tehtud ettevõtete odatama ja kiirema käivitamise osas tänu menetluse kiirendamisele ja vajalike õigusaktide kehtestamisele. Kusjuures ainult **Moldovas** on kasutusel tsentraliseeritud teenuse süsteem. Ettevõtlusalane haridus ja koolitus esineb mingis vormis kõikides riikides, jäädes paraku õppekavaväliseks valikaineks. Õigusliku reguleerimise reform on käimas enamuses riikides. Siiani on aga väga vähe riike kehtestanud ettevõtete mõju hindamise õigusliku reguleerituse või siis kavatses seda teha.

2.4 Komisjon: väikeste ja keskmiste ettevõtete (VKEde) osakaalu tugevdamine ühenduse poliitika kaudu

VKE_D ON ELI TEGEVUSVALDKONDADESSE PAREMINI INTEGREERITUD ...

VKE_D on üha paremini integreeritud enamikesse Euroopa Liidu tegevusvaldkondadesse. Harta rakendamise soodsat edenemist näitab ka see, et VKEdele või peamiselt nende kasuks on välja töötatud mitmeid programme ja algatusi.

Ettevõtteid ja ettevõtlust, eelkõige väikesi ja keskmise suurusega ettevõtteid (VKEsid) käsitlev mitmeaastane programm ⁽⁹⁾ koos selles sisalduva rahastamisvahendite suurema eraldamisega ja hiljuti lõppenud BESTi ⁽¹⁰⁾ projektide tulemused on jätkuvalt abiks VKEde majanduskeskkonna edukal täiustamisel. „Ettevõtluse tegevusplaani“ raames jätkab komisjon edukalt peamiste meetmete rakendamist.

Lisaks sellele on komisjon viinud ellu rohkesti toetusprogramme, millest VKE_D on otseselt või kaudselt kasu saanud. Kõige olulisema programmi VKEde jaoks moodustavad struktuurifondid, millele VKE_Del on juurdepääs nii piirkondlikul kui ka kohalikul tasandil. Ka teadusuuringute valdkonnas on pandud rõhk VKEdele, luues neile selged eesmärgid selles osalemiseks. VKEde vajadusi silmas pidades on välja töötatud palju teisigi programme (näiteks keskkonna,

energia, koolituse ja rahvusvaheliseks muutmise alal). VKEde erandlikku olukorda on arvesse võetud ka muu poliitika, nagu näiteks konkurentsipoliitika ja kaubanduspoliitika puhul.

... KUID VKE_{DE} OSALEMIST ELI PROGRAMMIDES TULEB LIHTSUSTADA

Jätkuvalt tuleb parandada VKEde osalemist ELi programmides. Sageli ei ole menetlus kohandatud VKEdele, olgu tegemist siis haldusnõuete või projektide hindamiseks ettenähtud ajaga. Selleks et VKEde osalemist programmides lihtsustada, on kavandatud mitmeid meetmeid, mille hulka kuuluvad poliitiliste prioriteetide seadmine ning VKEde osaluse lihtsustamine valikuprotsessis ja programmide haldamises. Teabe ja toetuse pakkumist VKEdele, eriti komisjoni võrgustike kaudu (Euroinfo keskused ja innovaatikakeskused), tuleks soodustada ning ELi programmide vastavust VKEde vajadustele tuleks järjepidevalt hinnata.

Mis puudutab õigusakte ja nende mõju VKEdele, siis mõju hindamise menetluste areng on olnud väga julgustav. See on toonud kaasa parema teavituse alusel tehtud poliitilised otsused ja konsultatsioonide sagenemise. Komisjoni poolt välja pakutud või vastu võetud õigusaktides on arvestatud VKEde olukorraga, mille tõttu mõnel juhul on tehtud erandeid või kohandatud väikeettevõtetele esitatud nõudmisi, näiteks farmakoloogia valdkonnas on vähendatud makse ja antud standardset haldusabi. Komisjon täpsustab ja lihtsustab praegu oma siseseid suuniseid ettevõtete mõju paremaks hindamiseks (näiteks ettevõtete konkurentsivõime osas).

⁽⁹⁾ Nõukogu 20. detsembri 2000. aasta otsus 2000/819/EÜ, EÜT L 333, 29.12.2000, lk 84.

⁽¹⁰⁾ Mitmeaastase programmi raames ja avatud kooskõlastamis-meetodil pakub parim menetlus BESTi raamistikku, et toetada liikmesriikide jõupingutusi parimate kogemuste kindlakstegemisel ja nende omavahelisel vahetamisel teatud kindlates valdkondades, mis omavad ettevõtete jaoks erilist tähtsust, aidates seega kaasa harta rakendamisele.

3. peatükk

Ühine edu tänu üksteiselt õppimisele

© Digital vision

AVATUD KOOSKÕLASTAMISMEETOD ANNAB TULEMUSI

Harta protsess on osutunud väga tõhusaks nende valdkondade selgitamisel, milles liikmesriikidel on väikeettevõtete edendamisel edu olnud. See on andnud ka väärtuslikku teavet, milliste valdkondade puhul on vaja veel jõupingutusi teha. Kui liikmesriigid on püüdnud võtta meetmeid kõikides hartaga hõlmatud tegevusvaldkondades, on neil siiski erinevad eelistused ja pädevusvaldkonnad.

BESTi projektide aruanded on teiseks väärtuslikuks allikaks, sisaldades soovitusi ja näiteid parimatest kogemustest. Koos liikmesriikide ekspertidega on komisjon töötanud mitme BESTi projekti kallal juba alates 2001. aastast ning selle töö tulemuseks on näited parimatest kogemustest, järeldused ja soovitused. Seetõttu on oluline võtta meetmeid komisjoni järeldustele ja soovitustele tuginedes.

KONKREETSSED NÄITED TULEMUSTE KOHTA

Kolmandat korda on üha suurenev hulk liikmesriike saanud innustust teistes liikmesriikides rakendatud meetmetest ning BESTi projektidest, saades niiviisi kasu ka üksteise tugevatest külgedest.

Näiteks BESTi projekt „Ettevõtlusalane haridus“ andis hiljutisi positiivseid tõukeid arengutele **Eestis, Leedus ja Norras**. Laiendatud ettevõtlusprogrammi väljatöötamisel **Rootsis** saadi inspiratsiooni BESTi projektist, komisjoni „Ettevõtluse tegevusplaani“ ning teiste riikide, eriti **Hispaania ja Soome** siseriiklikest harta aruannetest.

BESTi projekt „Saneerimine, pankrot ja uus algus“ on samuti olnud innustajaks mitmetele riikidele.

Küprose, Läti, Ungari ja Norra väitel on nad arvestanud projekti soovitustega ka oma õigusaktide läbi vaatamisel.

Seni kuni uus mõju hindamise reguleerimise agentuur alles alustab oma tegevust, toimub **Hispaania** mõju hindamine vastavalt teiste liikmesriikide rakendatud hindamissuunistele. **Bulgaaria** on töötanud välja mõju hindamise meetodika, mis arvestab **Madalmaade ja Slovakkia** kogemust.

Mõned riigid on pööranud erilist tähelepanu sellele, et harta soovitused ja BESTi projekti tulemused kajastuksid ka praktilises tegevuses. **Malta** avaldas aastase tegevusplaani, milles rõhutatakse algatusi igas kümnes hartas käsitletud valdkonnas, seades endale sellega seoses mõõdetavad eesmärgid, mis on esitatud hinnangutabelis. Algatusi arutatakse riiklikul konverentsil ja kolmel parlamendiistungil kõigi võtmeisikute osalusel.

Muudes riikides, näiteks **Taanis ja Prantsusmaal** tundub olevat ikka veel arenguruumi kogu protsessist suurema kasu saamiseks.

HARTA KONVERENTSID ON PARIMATE KOGEMUSTE JAGAMISEKS VAJALIK FOORUM

Komisjon jätkab parimate kogemuste levitamise täiustamist. 2004. aasta juunis Dublinis toimunud harta konverents oli edukas foorum viimastes harta aruannetes väljatoodud heade kogemuste vahetamiseks. Järgmine harta konverents toimub Luxembourgis 15.–16. juunil 2005. Lisaks sellele soodustavad riiklikud harta konverentsid (nt Malta) väikeettevõtete edasist püsivust tulipunktis.

4. peatükk

Lissaboni eesmärkide suunas

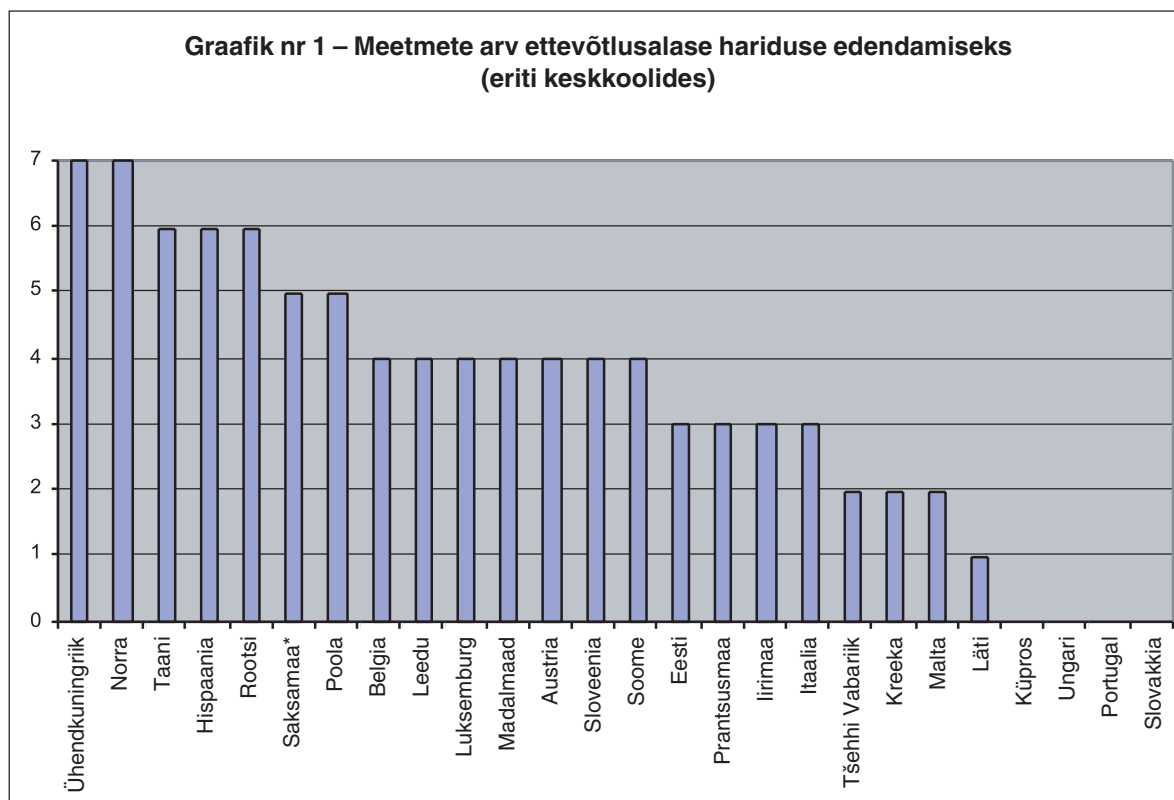

© Digital vision

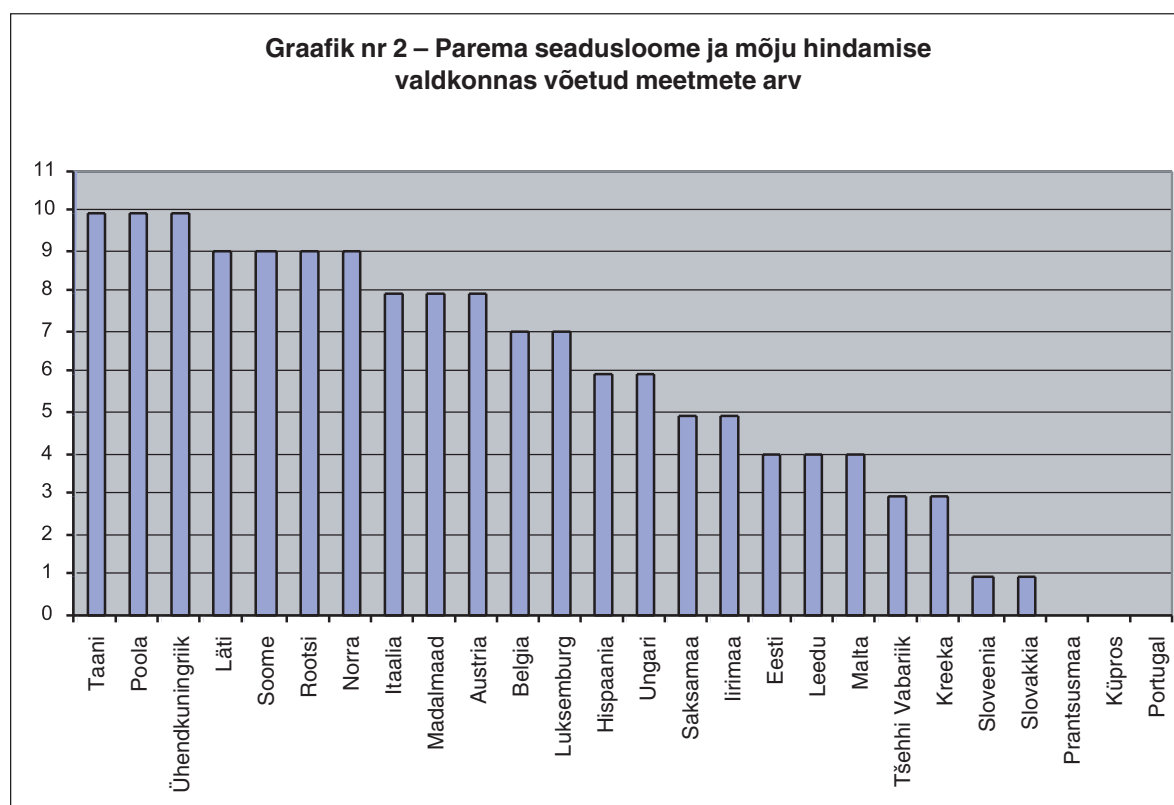
Lissaboni 2010. aasta eesmärkide saavutamiseks on Euroopal siiski veel palju teha. Edusammud sõltuvad suuresti meie jõupingutustest ettevõtluse ja väikeettevõtete toetamisel. Meile on vaja keskkonda, kus väikeettevõtted ei peaks võitlema bürokraatiaga ja kus ettevõtlikud inimesed saaksid oma ideid ettevõtetes ellu viia. Wim Koki eelmise aasta novembris esitatud aruandes, mis kujutas endast Lissaboni strateegia vahekokkuvõtet, rõhutati, et Euroopa konkurentsivõime parandamiseks on vaja luua õige ettevõtluskliima.

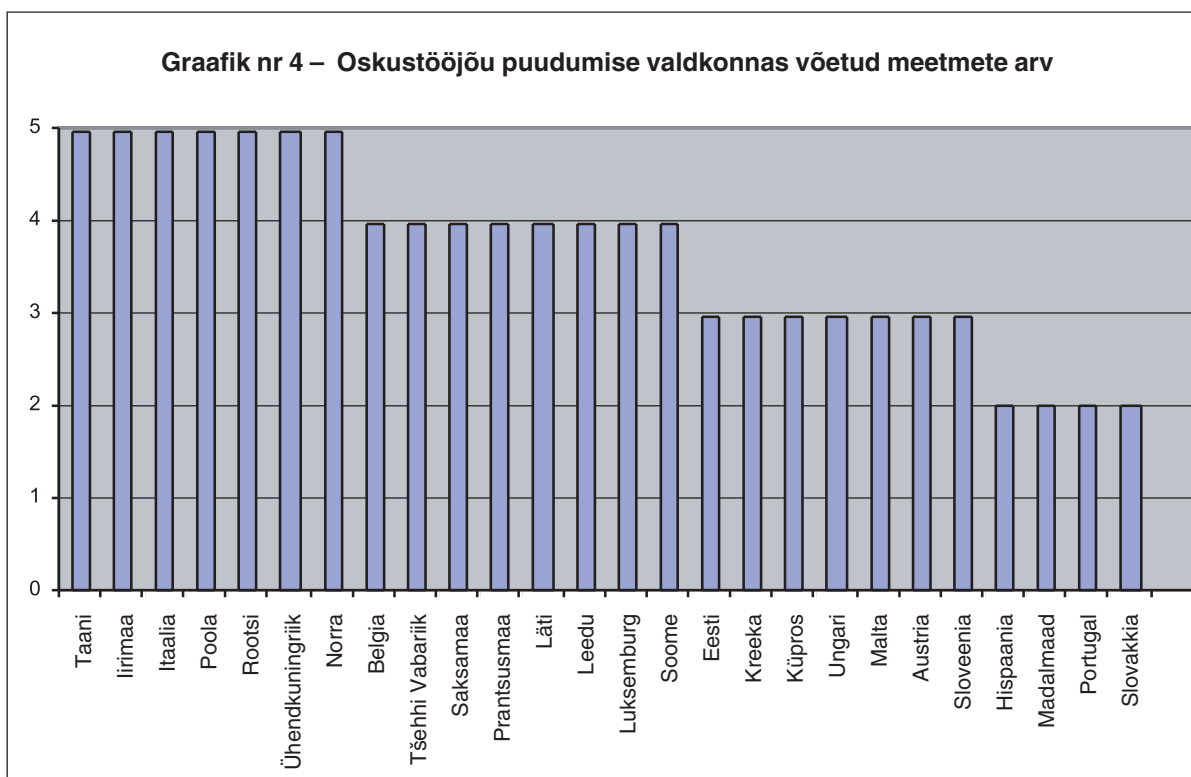
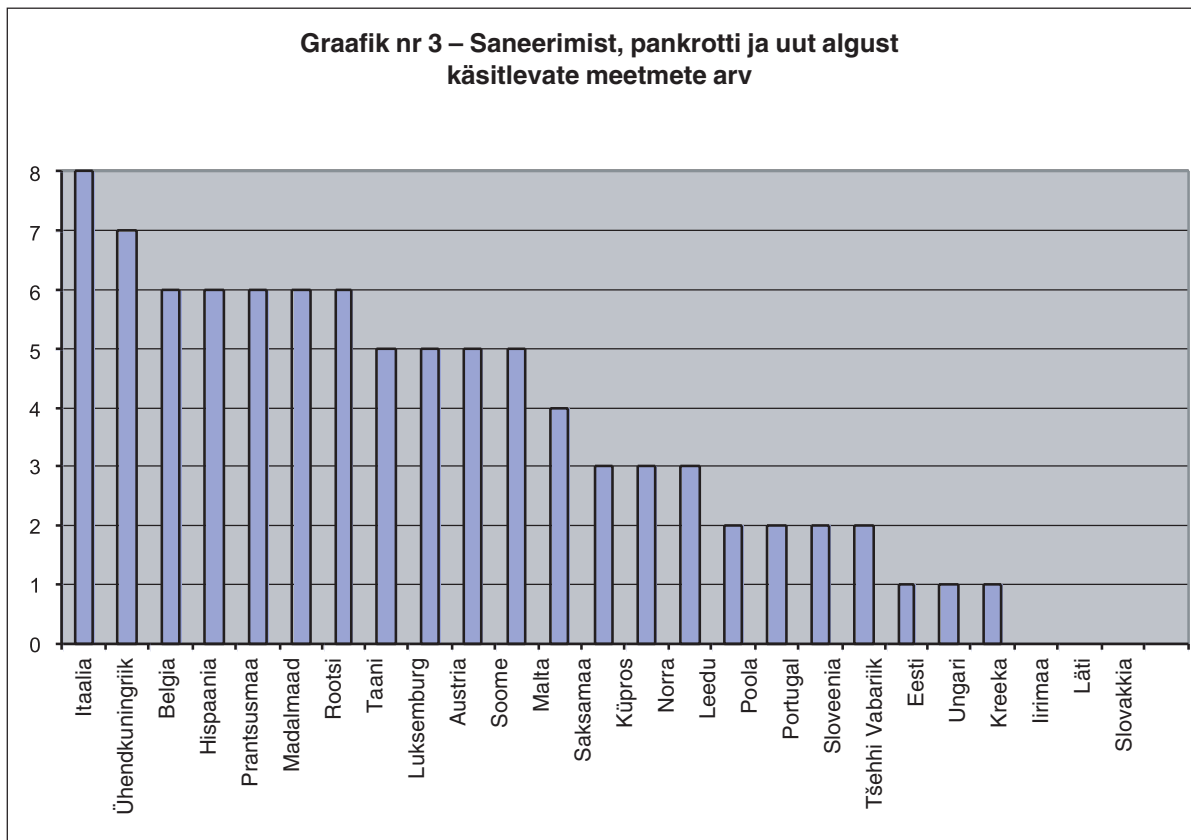
„Ettevõtluse tegevusplaani“ eduraport ühendatakse harta aruandlusmehhanismiga. Minnes sammu võrra kaugemale ja vaadates harta üle sooviga lülitada sinna ka tegevusplaanis esitatud ettevõtlusega seotud teemad, oleks kasulik aruandlust veelgi lihtsustada, nagu pakuti välja konkurentsivõime nõukogus märtsis 2004. Soovides kannustada Lissaboni eesmärkide saavutamist, vaatab komisjon harta läbi, lähtudes tegevusplaani prioriteetidest ja peaaegu viie aasta jooksul harta rakendamisel saadud kogemustest, ning teeb oma ettepaneku.

Liikmesriikidel paluti vastata reale küsimustele, mis puudutavad 2005. aasta aruandes esitatud eelisvaldkondi ja põhinevad peamiselt vastavates BESTi projektides esitatud soovitusel. Graafikutel on toodud võetud meetmete arv, mis valiti kõigi soovitatud kasulike meetmete seast. Liikmesriikide vastustel põhinevad täielikud tabelid on lisatud liikmesriikide võetud meetmeid käsitlevale aruandele, SEK(2005) 167, nagu ka tabelid 1–4.

* Põhinevad ainult Baden-Württembergi liidumaa andmetel. Olukord on liidumaati erinev.

NB! Uuritud meetmete arv on piirkonniti erinev. Meetmete maksimumarv on esitatud iga graafiku vasakul teljel.

Harta aruanded 2005

- Euroopa väikeettevõtluse harta rakendamise aruanne – Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile
Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2005, 16 lk (kättesaadav kõigis ühenduse keeltes). Kat-nr NB-63-04-892-**-C
- Report on the Implementation of the European Charter for Small Enterprises in the Member States of the European Union
Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2005, 71 lk (EN, FR, DE).
Kat-nr NB-63-04-925-**-C
- Report on the Implementation of the European Charter for Small Enterprises in the candidate countries
Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2005, 21 lk (EN).
Kat-nr NB-63-04-017-EN-C
- Report on the Implementation of the European Charter for Small Enterprises in Moldova and the countries of the Western Balkans
Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2005, 44 lk (EN).
Kat-nr NB-63-04-909-EN-C
- The activities of the European Union for small and medium-sized enterprises (SMEs) – SME Envoy Report
Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2005, 41 lk (EN, FR, DE).
Kat-nr NB-63-04-901-**-C

Euroopa Komisjon

**Euroopa väikeettevõtluse harta rakendamise aruanne –
Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile**

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus

2005 — 20 lk — 21 x 29,7 cm

ISBN 92-894-8816-6

